

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA**NUTARIMAS****DĖL „MAXIMA LT“, UAB VEIKSMŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS MAŽMENINĖS PREKYBOS ĮMONIŲ NESĄŽINGŲ VEIKSMŲ DRAUDIMO ĮSTATYMO 3 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS**

2019 m. spalio 22 d.
Vilnius

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2019 m. spalio 22 d. išnagrinėjo klausimą dėl „MAXIMA LT“, UAB (kodas 123033512) (toliau – „Maxima LT“, UAB, taip pat – Bendrovė) veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo¹ 3 straipsnio reikalavimams.

Konkurencijos taryba nustatė:

(2) Atliekant priežiūrą, kaip didelę rinkos galią turinčios mažmeninės prekybos įmonės laikosi Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo (toliau – MPĮNVDĮ) reikalavimų, buvo gauta informacija apie „Maxima LT“, UAB, atliekamus veiksmus, galimai turinčius MPĮNVDĮ 3 straipsnio nuostatomis draudžiamų veiksmų požymių. Iš „Maxima LT“, UAB, pateiktų duomenų Konkurencijos taryba nustatė, kad 2014 m.², 2016 m.³ ir 2018 m.⁴ „Maxima LT“, UAB, su 3 maisto prekių ir gėrimų tiekėjais (toliau – ir tiekėjai) sudarytų rinkodaros sutarčių nuostatos yra:

- apimančios reikalavimą tiekėjams metams arba tiekimo sutarties galiojimo laikotarpiu skirti tam tikro dydžio rinkodaros lėšas⁵ prekių pardavimo skatinimui;

- nustatančios, kad pažeidus reikalavimą dėl rinkodaros lėšų skyrimo, tiekėjai turės sumokėti baudą, kurios dydį sudaro rinkodaros išlaidų sumos ir faktiškai tiekėjo skirtos rinkodaros lėšų sumos skirtumas, arba sumokėti kompensaciją, lygią biudžeto kainos akcijoms ir „Maxima LT“, UAB, suteiktų nuolaidų kainos akcijoms skirtumui ar rinkodaros biudžeto ir rinkodaros veiksmams faktiškai skirtų (išleistų) pardavimų skatinimo išlaidų sumos skirtumui.

¹ Nuo 2019 m. liepos 1 d. įsigaliojo naujos Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo pataisos. Vis dėlto pagal 2019 m. gegužės 16 d. Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 13 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9-1, 9-2 straipsniais įstatymo (Nr. XIII-2121) 11 straipsnio 3 dalį iki šio įstatymo pakeitimo įsigaliojimo Konkurencijos taryboje pradėtos pažeidimų tyrimo procedūros baigiamos vadovaujantis iki tol galiojusiu teisės aktų nuostatomis. Atitinkamai, kadangi pažeidimo tyrimo procedūra buvo pradėta 2019 m. kovo 26 d., Konkurencijos taryba pažeidimo tyrimo procedūrą atlieka pagal iki 2019 m. liepos 1 d. galiojusias Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo nuostatas.

² „Maxima LT“, UAB, 2019 m. sausio 21 d. rašto priedas Nr. 2 (bylos 2 tomas, 89-90 lapai), 2019 m. balandžio 19 d. rašto priedas Nr. 4 (bylos 1 tomas, 35-36 lapai).

³ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. sausio 21 d. rašto priedas Nr. 2 (bylos 2 tomas, 86-88 lapai), 2019 m. balandžio 19 d. rašto priedas Nr. 4 (bylos 1 tomas, 37-39 lapai).

⁴ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. sausio 21 d. rašto priedas Nr. 2 (bylos 2 tomas, 95-99 lapai), 2019 m. balandžio 19 d. rašto priedas Nr. 4 (bylos 1 tomas, 40-44 lapai).

⁵ Rinkodaros sutartyse rinkodarai skiriamos lėšos įvardinamos įvairiai: rinkodaros lėšos, išlaidos, biudžetas kainos akcijoms, rinkodaros biudžetas.

(3) Atitinkamai atsižvelgiant į turimus duomenis Konkurencijos tarybos 2019 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 1S-33 (2019)⁶ buvo pradėtas tyrimas dėl Bendrovės veiksmų atitikties MPĮNVDĮ 3 straipsnio reikalavimams. Tyrimo metu buvo nagrinėjama, ar „Maxima LT“, UAB, su tiekėjais sudarytose rinkodaros sutartyse (toliau – ir Sutartys) numatytos nuostatos neprieštarauja MPĮNVDĮ 3 straipsnio reikalavimams.

(4) Dėl tyrimui reikšmingos informacijos buvo susirašinėjama su „Maxima LT“, UAB, ir jos tiekėjais, su kuriais buvo sudarytos rinkodaros sutartys, taip pat buvo nagrinėtos „Maxima LT“, UAB, su tiekėjais sudarytų rinkodaros sutarčių nuostatos bei įvertintos kitos reikšmingos aplinkybės.

1. „Maxima LT“, UAB ir tiekėjų sudarytų sutarčių pobūdis

(5) Tyrimo metu nustatyta, kad laikotarpiu nuo 2009 m. iki 2018 m. „Maxima LT“, UAB, su [KOMERCINĖ PASLAPTIS] tiekėjais sudarė rinkodaros sutartis dėl įvairių prekių⁷ pardavimo skatinimo „Maxima LT“, UAB, mažmeninės prekybos parduotuvėse.⁸ Sutartyse „Maxima LT“, UAB, įvardijama kaip pirkėjas, tuo tarpu tiekėjai – kaip pardavėjas.

(6) Tyrimo metu nustatyta, kad tiekėjų, kurie sudarė su „Maxima LT“, UAB, rinkodaros sutartis, Bendrovei tiekiamų maisto prekių ir gėrimų asortimentą sudaro [KOMERCINĖ PASLAPTIS] prekės⁹.

2. Nagrinėjamos „Maxima LT“, UAB, sutarčių su tiekėjais nuostatos, paaiškinimai dėl jų:

2.1 Sutarčių nuostatos, susijusios su rinkodaros lėšomis

(7) „Maxima LT“, UAB, sutartyse su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais numatytas reikalavimas tiekėjams metams arba tiekimo sutarties galiojimo laikotarpiu skirti tam tikro dydžio lėšas prekių pardavimo skatinimui. Šis reikalavimas įtvirtintas Sutarčių 3 dalies („Pardavėjo įsipareigojimai“) 1 punkte, išskyrus 2018 m. su tiekėju sudarytą sutartį (toliau – 2018 m. sutartis)¹⁰, kurioje minėtas reikalavimas įtvirtintas 2 dalyje („Objektas“), 3 dalies („Biudžetas Kainos akcijoms ir Rinkodaros biudžetas“) 3.1 punkte ir 4 dalyje.

(8) Sutarčių 3 dalies („Pardavėjo įsipareigojimai“) 1 punkte numatyta: *„Pardavėjo rinkodaros išlaidos. Per visą Tiekimo sutarties galiojimo laikotarpį Pardavėjas įsipareigoja skirti <...> (toliau – „Rinkodaros išlaidos“ arba „Rinkodaros lėšos“) Prekių pardavimo skatinimui Prekybos vietoje.“*¹¹

(9) 2018 m. sutarties 2 dalyje („Objektas“) numatyta: *„Šia Sutartimi Bendrovė¹² įsipareigoja suteikti Pirkėjui¹³ Nuolaidas Kainos akcijoms ir/ar skirti (išleisti) Rinkodaros biudžetą, kaip apibrėžta Sutarties 3-4 punktuose.“*¹⁴ Šios sutarties 3 dalies („Biudžetas Kainos akcijoms ir Rinkodaros biudžetas“) 3.1 punkte įtvirtinta: *„Bendrovė įsipareigoja nuo kiekvienų metų sausio 01 dienos iki gruodžio 31 dienos imtinai skirti (išleisti) Biudžetą Kainos akcijoms ir Rinkodaros biudžetui, kuris sudaro <...>. Pirkėjo vykdomoms akcijoms Pardavėjo suteikta kainų*

⁶ Bylos 1 tomas, 20-21 lapai.

⁷ Pavyzdžiui, mėsos gaminių, šaldytos kulinarijos, žuvies, pieno, duonos, konditerijos produktų, gairių gėrimų.

⁸ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. sausio 21 d. rašto priedas Nr. 2 (bylos 2 tomas, 86-99 lapai), 2019 m. balandžio 19 d. rašto priedas Nr. 4 (bylos 1 tomas, 35-44 lapai), 2019 m. balandžio 19 d. rašto priedas Nr. 1 (bylos 2 tomas, 109-165, 170-184 lapai), 2019 m. gegužės 22 d. rašto priedas Nr. 5 (bylos 1 tomas, 176-177 lapai, 2 tomas, 166-169 lapai), 2019 m. gegužės 22 d. rašto priedas Nr. 6 (bylos 1 tomas, 119-175, 178-192 lapai).

⁹ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. gegužės 22 d. raštas (bylos 1 tomas, 100-101 lapai).

¹⁰ Bylos 1 tomas, 40-44 lapai, 2 tomas, 95-99 lapai.

¹¹ Sutarties pavyzdys (bylos 1 tomas, 119, 151 lapai, 2 tomas, 109, 141 lapai).

¹² Bendrove įvardijamas tiekėjas.

¹³ Pirkėju įvardinama „Maxima LT“, UAB.

¹⁴ Bylos 1 tomas, 42 lapas, 2 tomas, 97 lapas.

nuolaida ir šios nuolaidos apskaičiuota suma parduotų prekių kiekiui <...> užskaitoma į Pardavėjo rinkodaros išlaidas¹⁵. Taip pat sutarties 4 dalis nustato: „Rinkodaros biudžetas – NETAIKOMA“¹⁶.

(10) Taip pat kai kurių Sutarčių 3 dalies („Pardavėjo įsipareigojimai“) 1 punkte be maisto prekių ir gėrimų tiekėjų įsipareigojimo skirti lėšas prekių pardavimo skatinimui numatytas ir tiekėjo įsipareigojimas vykdyti Sutartyje nurodytas akcijas, numatant akcijų skaičių ir nuolaidos dydį: „<...>Tiekėjas papildomai įsipareigoja vykdyti žemiau nurodytas akcijas: <...> – <...> akcijos, nuolaida <...>; <...>– <...> akcijos; Visiems <...> produktams – <...> akcijos, nuolaida <...> ; <...> – <...> akcijos, nuolaida <...> (<...> akcijos), nuolaida <...> (<...> akcijos); <...>– <...> akcijos, nuolaida <...>; <...> - <...> akcijos, nuolaida <...> ; <...>– <...> akcijos, nuolaida <...>; <...> – <...> akcijos, nuolaida <...>; <...>– <...> akcijos, nuolaida <...>. Per ketvirtį planuojama padaryti ne mažiau <...> akcijų, paskirstant jas tolygiai kiekvieną mėnesį.“¹⁷, „<...>Taip pat Pardavėjas įsipareigoja įvykdyti ne mažiau kaip <...> akcijas su papildoma <...> nuolaida per sutarties galiojimo laikotarpį.“¹⁸, „<...>Taip pat Pardavėjas įsipareigoja papildomai per sutarties galiojimo laikotarpį įvykdyti šias akcijas: 1. Dalyvavimas <...> savaitinėse, <...> savaitgalio, <...> dienos prekė <...> kategorijų akcijose, o taip pat dalyvavimas <...> savaitinėse ir <...> dvisavaitinėse tiekėjo akcijose kiekvienam produktui su nuolaidomis. (Tuo pačiu metu vykstant Pardavėjo prekių akcijai ir kategorijos akcijai nuolaidos nesidubliuoja, t. y. papildomos nuolaidos netaikomos): <...> 2. <...> akcijos visi <...>, nuolaidos: 3. <...>akcijos visi <...> gaminiai, nuolaidos: <...> 4. <...> akcijos <...> papildoma nuolaida; 5. <...> akcija <...> su <...> papildoma nuolaida; 6. <...> akcijos <...> su <...> papildoma nuolaida.“¹⁹, „<...>Taip pat Pardavėjas įsipareigoja papildomai per sutarties galiojimo laikotarpį įvykdyti šias akcijas: a. Dalyvavimas visose MAXIMA organizuojamose <...> kategorijos akcijose su papildoma <...> proc. nuolaida sąskaitoje; b. <...> akcijos visom <...> su papildoma <...> nuolaida sąskaitoje.“²⁰, „<...>1.1 Susitarimai <...> produktams: <...> Nacionalinė akcija su papildoma <...> nuolaida nuo sąskaitos kainų <...> akcijos per <...> metus su papildoma <...> nuolaida nuo sąskaitos kainų <...> akcijos Brando lygmenyje per <...> metus su papildoma <...> nuolaida nuo sąskaitos kainų <...> Kategorijos akcijos per <...> metus: <...> papildomomis nuolaidomis nuo sąskaitos kainų <...> akcijų <...> esamam asortimentui. Visi nauji produktai, kurie bus įvesti į asortimentą per sutarties galiojimo laikotarpį, turi būti akcijuojami papildomai, ne mažiau kaip <...> kartus per <...> metus su papildoma <...> nuo sąskaitos kainų. 1.2 Susitarimai <...> produktams: <...> akcijoms – <...> papildoma nuolaida nuo sąskaitos kainų <...>– <...> akcijoms <...>papildoma nuolaida nuo sąskaitos kainų“²¹, „<...>Nuolaidų gylis Pardavėjo vykdomų akcijų metu: Brand akcijų metu – <...>, SKU akcijų lygmenyje <...>. Taip pat Pardavėjas įsipareigoja per sutarties galiojimo laikotarpį dalyvauti MAXIMA organizuojamose <...> kategorijose akcijose <...>. Taip pat Pardavėjas įsipareigoja per sutarties galiojimo laikotarpį dalyvauti MAXIMA organizuojamose <...> kategorijos akcijose <...>.“²², „Taip pat Pardavėjas įsipareigoja per sutarties galiojimo laikotarpį dalyvauti MAXIMA organizuojamose <...> kategorijos akcijose su papildoma <...> nuolaida sąskaitoje.“²³.

(11) Tyrimo metu nustatyta, kad nuostatos, numatančios tiekėjo įsipareigojimą vykdyti rinkodaros sutartyje nurodytas akcijas, numatant akcijų skaičių ir nuolaidos dydį, buvo įtvirtintos [KOMERCINĖ PASLAPTIS] su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais sudarytose Sutartyse.

(12) „Maxima LT“, UAB, pateikė informaciją apie tiekėjus, su kuriais Bendrovė turi sudariusi galiojančias rinkodaros sutartis ir kuriems taikoma MPĮNVDĮ apsauga²⁴. Bendrovė atkreipė dėmesį, kad

¹⁵ Bylos 1 tomas, 42 lapas, 2 tomas, 97 lapas.

¹⁶ Bylos 1 tomas, 42 lapas, 2 tomas, 97 lapas.

¹⁷ Bylos 1 tomas, 131 lapas, 2 tomas, 121 lapas.

¹⁸ Bylos 1 tomas, 151 lapas, 2 tomas, 141 lapas.

¹⁹ Bylos 1 tomas, 154-155 lapai, 2 tomas 144-145 lapai.

²⁰ Bylos 1 tomas, 158 lapas, 2 tomas 148 lapas.

²¹ Bylos 1 tomas, 169-170 lapai, 2 tomas, 159-160 lapai.

²² Bylos 1 tomas, 37 lapas. 2 tomas, 86 lapas.

²³ Bylos 1 tomas, 190 lapas, 2 tomas, 182 lapas.

²⁴ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. balandžio 19 d. raštas (bylos 1 tomas, 33 – 34 lapai), 2019 m. gegužės 22 d. raštas (bylos 1 tomas, 101 lapas).

su vienu iš tiekėjų sudaryta rinkodaros sutartis²⁵ negalioja, nes 2018 m. gegužės 1 d.²⁶ su tiekėju sudarė ketinimų protokolą²⁷. Kaip nustatyta tyrimo metu, [KOMERCINĖ PASLAPTIS]²⁸. Taip pat, anot Bendrovės, vieno iš tiekėjo bendrosios pajamos 2018 m. viršija keturiasdešimt milijonų eurų²⁹. Vis dėlto, vadovaujantis VĮ „Registru centras“ duomenimis, tyrimo metu nustatyta, kad laikotarpiu nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2017 m. gruodžio 31 d. minėto tiekėjo bendrosios pajamos neviršijo keturiasdešimt milijonų eurų³⁰, todėl šio tiekėjo atžvilgiu taikyta MPĮNVDĮ apsauga³¹.

(13) Taip pat „Maxima LT“, UAB, nurodė, kad Bendrovė ir tiekėjas, sudarydami rinkodaros sutartį, susitaria (ne vienašališkai nustatoma Bendrovės) dėl konkretaus prekių pardavimo skatinimui skiriamo metinio biudžeto bei būdų, kaip biudžetas gali būti panaudotas³². Atkreipė dėmesį, kad su konkrečiais tiekėjais sudaro konkrečius reklamos paslaugų susitarimus³³, kurie rodo šalių valios išreiškimą (susitarimą) dėl konkrečių rinkodaros skatinimo veiksnių³⁴.

(14) Dalis apklaustų maisto prekių ir gėrimų tiekėjų, kurie sudarė sutartis su „Maxima LT“, UAB, nurodė, kad turi galimybę derėtis dėl rinkodaros lėšų dydžio³⁵. Vis dėlto, anot dalies apklaustų tiekėjų, jie neturėjo poreikio derėtis dėl rinkodaros lėšų dydžio, kadangi Sutartyje numatytas dydis tiekėjams yra tinkamas³⁶. Vienas iš apklaustų tiekėjų nurodė, kad turi galimybę derėtis dėl rinkodaros lėšų dydžio, tačiau derybos paskutiniaisiais metais nevyko³⁷.

(15) Be to, atsakydami į klausimą, ar kiekvienais metais iš naujo vyksta derybos su „Maxima LT“, UAB, dėl rinkodaros lėšų dydžio ar taikoma praėjusių metų analogija dėl rinkodaros lėšų dydžio, dalis tiekėjų nurodė, kad derybos dėl rinkodaros lėšų dydžio kiekvienais metais nevykdomos³⁸. Keli iš jų nurodė, kad, nesikeičiant prekių tiekimo sąlygoms, pagal analogiją kiekvienais metais taikomos tos pačios rinkodaros lėšos³⁹. Tačiau buvo keli tiekėjai, kurie teigė, kad derybos dėl rinkodaros lėšų vyksta kiekvienais metais⁴⁰.

(16) Atsakydami į klausimą, ar turi galimybę einamaisiais metais apskritai neskirti lėšų pardavimų skatinimui, dalis apklaustų tiekėjų nurodė, kad tokią galimybę turi⁴¹. Dalis tiekėjų nurodė, kad suinteresuoti prekių pardavimu, todėl nesvarstė galimybės neskirti lėšų pardavimų skatinimui⁴². Vienas tiekėjas pažymėjo, kad einamaisiais metais apskritai neskirti lėšų pardavimų skatinimui „Maxima LT“, UAB, parduotuvių tinkle neturi galimybės⁴³.

(17) Anot dalies apklaustų tiekėjų, tiekėjai sumoka tiek lėšų, kiek jų faktiškai panaudota reklaminėms-prekybinėms akcijoms⁴⁴. Kiti tiekėjai nurodė, jog dažniausiai rinkodaros lėšų likučio nesusidaro, nes faktiškai išnaudoja visą biudžetą⁴⁵. Keli tiekėjai teigė, kad viršija rinkodarai skiriamų lėšų sumą⁴⁶. Kai kurie atsakymus pateikę tiekėjai nurodė, kad nebuvo verčiami išnaudoti rinkodaros

²⁵ Bylos 1 tomas, 162-163 lapai, 2 tomas, 152-153 lapai.

²⁶ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. gegužės 22 d. rašto priedas Nr. 2 (bylos 1 tomas, 103-106 lapai, 3 tomas, 45-48 lapai).

²⁷ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. gegužės 22 d. raštas (bylos 1 tomas, 100 lapas).

²⁸ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. gegužės 22 d. rašto priedas Nr. 2 (bylos 1 tomas, 105-106 lapai, 3 tomas, 47-48 lapai).

²⁹ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. gegužės 22 d. raštas (bylos 1 tomas, 101 lapas).

³⁰ Bylos 1 tomas, 64 lapas.

³¹ Pagal MPĮNVDĮ 1 straipsnio 3 dalį MPĮNVDĮ netaikomas didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų, kurių bendrosios pajamos paskutiniaisiais finansiniais metais yra didesnės kaip keturiasdešimt milijonų eurų, santykiams.

³² „Maxima LT“, UAB, 2019 m. balandžio 19 d. raštas (bylos 1 tomas, 33 lapas).

³³ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. sausio 4 d. rašto priedas Nr. 3 (bylos 2 tomas, 16 lapas), 2019 m. gegužės 22 d. rašto priedas Nr. 1 (bylos 3 tomas, 4-44 lapai), 2019 m. vasario 25 d. rašto priedas Nr. 3 (bylos 3 tomas, 57 lapas).

³⁴ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. balandžio 19 d. raštas (bylos 1 tomas, 33 lapas).

³⁵ Bylos 4 tomas, 78, 95, 129 lapai, 5 tomas, 60, 64-65, 71 lapai.

³⁶ Bylos 4 tomas, 66, 70, 76 lapai, 5 tomas 56, 57, 59 lapai.

³⁷ Bylos 4 tomas, 55 lapas, 5 tomas, 53 lapas.

³⁸ Bylos 4 tomas, 64, 73, 76, 78, 85 lapai, 5 tomas, 55, 58, 59, 60, 61 lapai.

³⁹ Bylos 4 tomas, 57, 66, 126, 129 lapai, 5 tomas, 54, 56, 69, 71 lapai.

⁴⁰ Bylos 4 tomas, 88, 95 lapai, 5 tomas, 63, 65 lapai.

⁴¹ Bylos 4 tomas, 78, 88, lapai, 5 tomas, 60, 62 lapai.

⁴² Bylos 4 tomas, 57, 66, 70, 73, 95, 129 lapai, 5 tomas, 54, 56, 57, 58, 65, 71 lapai.

⁴³ Bylos 4 tomas, 126 lapas, 5 tomas, 69 lapas.

⁴⁴ Bylos 4 tomas, 66, 88 lapai, 5 tomas, 56, 63 lapai.

⁴⁵ Bylos 4 tomas, 57, 73, 78 lapai, 5 tomas, 54, 58, 60 lapai.

⁴⁶ Bylos 4 tomas, 70, 95 lapai, 5 tomas, 57, 66 lapai.

lėšų likučio, jis nebuvo perkeliamas į kitų metų rinkodaros lėšas⁴⁷, o vieno tiekėjo teigimu, Bendrovė neverčia metų pabaigoje išnaudoti susidariusio rinkodaros lėšų likučio, tačiau jis perkeliamas į kitų metų biudžetą⁴⁸.

(18) Taip pat apklausti tiekėjai teigė, kad turi pasirinkimo laisvę dėl reklaminių-prekybinių akcijų ir skiriamų nuolaidų dydžio⁴⁹.

(19) Atsakydami į klausimą, ar akcijoms, kurios numatytos Sutartyje, skiriamos lėšos yra įskaitomos į rinkodarai (prekių pardavimo skatinimui) skiriamas lėšas, keli atsakymus pateikę tiekėjai nurodė teigiamai⁵⁰. Vienas tiekėjas nurodė, kad Sutartyje įvardintų akcijų sąrašas baigtinis ir jokių papildomų pardavimo skatinimo veiksmų neatlieka⁵¹. Kitas tiekėjas pažymėjo, kad be Sutartyje nurodytų akcijų, atlieka ir kitus pardavimo skatinimo veiksmus⁵². Taip pat vienas iš apklaustų tiekėjų teigė, kad realūs pardavimo skatinimo veiksmai nepriklauso nuo Sutartyje aptarto sąrašo, o priklauso nuo įmonės sprendimų ir konkrečių veiksmų poreikio rinkoje⁵³. Taip pat keli tiekėjai nurodė, kad nėra žinomas konkretus išlaidų dydis, skiriamas Sutartyje įvardintoms akcijoms⁵⁴, o vieno tiekėjo teigimu, išlaidų dydis Sutartyje nurodytoms akcijoms yra žinomas⁵⁵.

2.2 Sutarčių nuostatos, susijusios su rinkodaros lėšų skyrimo tvarka

(20) „Maxima LT“, UAB, sutartyse su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais, išskyrus 2018 m. sutartį, numatyta Bendrovės teisė organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita.

(21) Sutarčių 4 dalies („Rinkodaros lėšų skyrimo tvarka“) 4 punkte įtvirtinta: *„Jeigu Pardavėjas be pateisinamų priežasčių nevykdo Prekių pardavimo skatinimo Prekybos vietose arba jį vykdo netinkamai, Pirkėjas turi teisę, laikydamasis Sutarties reikalavimų, organizuoti Prekių pardavimo skatinimą bei daryti Rinkodaros išlaidas Pardavėjo sąskaita. Pirkėjo, Pardavėjo sąskaita, vykdomas Prekių pardavimo skatinimas neturi pažeisti Pardavėjo teisių ir interesų“*⁵⁶.

(22) 2018 m. sutarties 5 dalies („Bendrosios Pardavimų skatinimo lėšų skyrimo nuostatos“) 5.1 punkte nurodoma: *„Pardavimų skatinimo veiksmus turi teisę inicijuoti kiekviena Sutarties Šalis, tačiau paprastai juos privalo inicijuoti Bendrovė“*⁵⁷. *Pardavimų skatinimo veiksmą inicijuojanti Šalis privalo iš anksto aptarti ir suderinti su kita Šalimi tokio veiksmo vykdymo tvarką ir sąlygas. Siekiamos išvengti neaiškumų, Šalys pažymi, kad tuo atveju, jei atitinkamų Pardavimo skatinimo veiksmų neinicijuoja Pirkėjas, tai neatleidžia Bendrovės⁵⁸ nuo pareigos tokius veiksmus vykdyti Bendrovės iniciatyva, o taip pat nuo Sutarties 6 punkte numatytos atsakomybės“*⁵⁹.

(23) „Maxima LT“, UAB, teikdama informaciją dėl Sutarčių nuostatų, susijusių su rinkodaros lėšų skyrimo tvarka, paaiškino, kad Sutarčių 4 dalies 4 punkto nuostata praktikoje nebuvo įgyvendinama⁶⁰. Bendrovė atkreipė dėmesį, kad nors ir turi teisę inicijuoti pardavimų skatinimo veiksmus pagal rinkodaros sutartį, tačiau šie veiksmai nebūna vykdomi be tiekėjo žinios ir sutikimo⁶¹.

⁴⁷ Bylos 4 tomas, 64, 85, 129 lapas, 5 tomas, 55, 61, 71 lapai.

⁴⁸ Bylos 4 tomas, 126 lapas, 5 tomas, 69 lapas.

⁴⁹ Bylos 4 tomas, 55, 57, 64, 66, 70, 73, 76, 78, 88, 96, 126, 129 lapai, 5 tomas, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 67, 69, 71 lapai.

⁵⁰ Bylos 4 tomas, 153, 157 lapai, 5 tomas, 97, 100 lapai.

⁵¹ Bylos 4 tomas, 156 lapas, 5 tomas, 99 lapas.

⁵² Bylos 4 tomas, 153 lapas, 5 tomas, 97 lapas.

⁵³ Bylos 4 tomas 164 lapas, 5 tomas, 103 lapas.

⁵⁴ Bylos 4 tomas, 157, 159 lapai, 5 tomas, 100, 101 lapai.

⁵⁵ Bylos 4 tomas, 156 lapas, 5 tomas, 99 lapas.

⁵⁶ Sutarties pavyzdys (bylos 1 tomas 119 lapas, 2 tomas, 109 lapas).

⁵⁷ Bendrovė šiuo atveju yra tiekėjas.

⁵⁸ Bendrovė šiuo atveju yra tiekėjas.

⁵⁹ Bylos 1 tomas, 42 lapas, 2 tomas, 97 lapas.

⁶⁰ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. gegužės 22 d. raštas (bylos 1 tomas, 100 lapas).

⁶¹ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. gegužės 22 d. raštas (bylos 1 tomas, 100 lapas).

Taip pat Bendrovė nurodė, kad bet koku atveju tiekėjams nėra pateikiamos sąskaitos už pardavimų skatinimo veiksmus vienašališkai, iš anksto jų nederinant⁶².

(24) Atsakydami į klausimus dėl Sutarčių nuostatų, susijusių su rinkodaros lėšų skyrimo tvarka, tiekėjai nurodė, kad Sutarties nuostata, pagal kurią numatyta „Maxima LT“, UAB, teisė organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, jeigu tiekėjas be pateisinamų priežasčių nevykdo prekių pardavimo skatinimo prekybos vietose arba jį vykdo netinkamai, praktikoje nebuvo taikyta⁶³.

2.3 Sutarčių nuostatos, susijusios su atsakomybe

(25) „Maxima LT“, UAB, sutartyse su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais numatyta, kad pažeidus įsipareigojimą dėl rinkodaros lėšų, tiekėjai turės sumokėti baudą, kurios dydį sudaro rinkodaros išlaidų sumos ir faktiškai tiekėjo skirtos rinkodaros lėšų sumos skirtumas, arba sumokėti kompensaciją, lygią biudžeto kainos akcijoms ir „Maxima LT“, UAB, suteiktų nuolaidų kainos akcijoms skirtumui ar rinkodaros biudžeto ir rinkodaros veiksmams faktiškai skirtų (išleistų) pardavimų skatinimo išlaidų sumos skirtumui.

(26) Įpareigojimas sumokėti „Maxima LT“, UAB, baudą ar kompensaciją numatytas Sutarčių 5 dalies („Atsakomybė“) 1 punkte, išskyrus 2018 m. sutartį, kurioje minėtas reikalavimas įtvirtintas 6 dalies („Atsakomybė“) 6.1, 6.2 ir 6.3 punktuose.

(27) Sutarčių 5 dalies („Atsakomybė“) 1 punktas nustato: *„Pardavėjui pažeidus Sutarties III str. 1 d. reikalavimus, jis moka Pirkėjui baudą, kurios dydį sudaro Sutarties III str. 1 d. nurodytos sumos ir faktiškai Pardavėjo skirtos Rinkodaros lėšų sumos skirtumas.“*⁶⁴.

(28) 2018 m. sutarties 6 dalies („Atsakomybė“) 6.1 punkte nurodoma: *„Šalys patvirtina viena kitai, jog yra itin sudėtinga įvertinti ir apskaičiuoti Pirkėjo nuostolius, kuriuos gali sąlygoti Bendrovės įsipareigojimų, numatytų Sutarties 3 ir/ar 4 punktuose nevykdymas arba netinkamas vykdymas. Atsižvelgdamos į tai, Šalys iš anksto susitaria dėl Bendrovės Pirkėjui už minėtus pažeidimus mokėtinų nuostolių (kompensacijų).“*⁶⁵.

(29) Sutarties 6.2 punkte įtvirtinta: *„Šalys susitaria, kad Bendrovės įsipareigojimų, numatytų Sutarties 3 punkte, nevykdymu arba netinkamu vykdymu bus laikoma situacija, kai, pasibaigus šios Sutarties galiojimo terminui (ar, atitinkamai, neterminuota tapusia Sutarties galiojimui), paaiškėja, jog Pirkėjui suteiktų Nuolaidų Kainos akcijoms suma yra mažesnė už Biudžetą Kainos akcijoms. Tokiu atveju Bendrovė įsipareigoja sumokėti Pirkėjui kompensaciją (kuri bus laikoma iš anksto Šalių sutartais Pirkėjo minimaliais nuostoliais, atitinkančiais Šalių valių bei protingumo ir teisingumo kriterijus, ir kurie jokiais atvejais negali būti teismo mažinami), lygią Biudžeto Kainos akcijoms ir Pirkėjui suteiktų nuolaidų Kainos akcijoms sumos, Sutarties 5.7 punkte nustatyta tvarka pripažintos panaudota iš Biudžeto Kainos akcijoms, skirtumui.“*⁶⁶.

(30) Šios Sutarties 6 dalies 6.3 punkte numatyta: *„Šalys susitaria, kad Bendrovės įsipareigojimų, numatytų Sutarties 4 punkte, nevykdymu arba netinkamu vykdymu bus laikoma situacija, kai, pasibaigus šios Sutarties galiojimo terminui (ar, atitinkamai, neterminuota tapusia Sutarties galiojimui), paaiškėja, jog Rinkodaros veiksmams faktiškai skirtų (išleistų) Pardavimų skatinimo išlaidų suma yra mažesnė už Rinkodaros biudžetą. Tokiu atveju Bendrovė įsipareigoja sumokėti Pirkėjui kompensaciją (kuri bus laikoma iš anksto Šalių sutartais Pirkėjo minimaliais nuostoliais, atitinkančiais Šalių valių bei protingumo ir teisingumo kriterijus, ir kurie jokiais atvejais negali būti teismo mažinami), lygią Rinkodaros biudžeto ir Rinkodaros veiksmams faktiškai skirtų (išleistų) Pardavimų skatinimo išlaidų sumos, Sutarties 5.7 punkte nustatyta tvarka pripažintos panaudota iš Rinkodaros biudžeto, skirtumui.“*⁶⁷.

⁶² Ten pat

⁶³ Bylos 4 tomas, 55, 57, 64, 66, 70, 73, 76, 78, 85, 88, 96, 127, 129 lapai, 5 tomas, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 63, 67, 70, 71 lapai.

⁶⁴ Sutarties pavyzdys (bylos 1 tomas, 120 lapas, 2 tomas, 110 lapas).

⁶⁵ Bylos 1 tomas, 43 lapas, 2 tomas, 98 lapas.

⁶⁶ Bylos 1 tomas, 43 lapas, 2 tomas, 98 lapas.

⁶⁷ Bylos 1 tomas, 43 lapas, 2 tomas, 98 lapas.

(31) „Maxima LT“, UAB, teikdama paaiškinimus dėl Sutarčių nuostatų, susijusių su atsakomybe, nurodė, kad nors Sutartyse yra numatyta Bendrovės teisė reikalauti iš tiekėjo sumokėti / padengti skirtumą tarp Sutartyje numatyto įsipareigojimo ir faktiškai panaudotų lėšų, tačiau, anot Bendrovės, ji Sutartyse numatyta teise nėra pasinaudojusi⁶⁸.

(32) Atsakydami į klausimus dėl Sutarčių nuostatų, susijusių su atsakomybe, tiekėjai nurodė, kad praktikoje nebuvo taikyta Sutarties nuostata, kurioje numatyta, kad pažeidus įsipareigojimą dėl rinkodaros lėšų, tiekėjai turės sumokėti baudą arba kompensaciją⁶⁹.

3. Tyrimo išvados bei „Maxima LT“, UAB, paaiškinimai dėl jų

(33) Tyrimo išvados dėl „Maxima LT“, UAB, veiksmų atitikties MPĮNVDĮ 3 straipsnio reikalavimams buvo išdėstytos Konkurencijos tarybos Nesąžiningos komercinės veiklos tyrimo grupės 2019 m. rugpjūčio 20 d. pranešime Nr. 6S-14 (2019) (toliau – Pranešimas).⁷⁰

(34) Pranešime padaryta išvada, kad „Maxima LT“, UAB, su tiekėjais sudarytų sutarčių nuostatos, susijusios su rinkodaros lėšomis, rinkodaros lėšų skyrimo tvarka, atsakomybe ir Bendrovės teise organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, jei tiekėjas be pateisinamų priežasčių nevykdo prekių pardavimo skatinimo prekybos vietose arba jį vykdo netinkamai, pažeidžia MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintą draudimą, nes tiekėjai yra įpareigojami skirti atitinkamą sumą pardavimo skatinimo veiksams, kurių pobūdis ar apimtis nėra numatoma ir konkrečiai sutarta. Tokiu būdu įtvirtinami reikalavimai tiekėjui apmokėti dalį mažmeninės prekybos įmonės arba kartu su ja vykdomo pardavimo skatinimo išlaidų arba kitaip už jas atlyginti.

(35) Šios išvados padarytos atsižvelgus į tai, kad „Maxima LT“, UAB, įtvirtinusi Sutartyse su tiekėjais aptariamą nuostatą (nurodytos Nutarimo 2.1, 2.2 ir 2.3 dalyse)⁷¹ elgėsi nesąžiningai ir nepagrįstai perkėlė riziką maisto prekių ir gėrimų tiekėjams. Sutartyse nedetalizuoti konkretūs veiksmai, už kuriuos tiekėjai privalo mokėti minėtą mokesį, neužtikrina tiekėjams sąlygų sudaryti jų valią ir interesus atitinkantį susitarimą dėl pardavimo skatinimo veiksmų bei biudžeto, atsižvelgiant į MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto išlygos reikalavimus. Be to Sutartyse įtvirtinta Bendrovės teisė organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, jei tiekėjas be pateisinamų priežasčių nevykdo prekių pardavimo skatinimo prekybos vietose arba jį vykdo netinkamai, didina tiekėjų veiklos neapibrėžtumą, nes tiekėjų prekių pardavimo skatinimo veiksmai gali būti vykdomi ne jiems, tačiau mažmeninės prekybos įmonei, naudingu būdu.

(36) Su tyrimo išvadomis „Maxima LT“, UAB, buvo supažindinta jai išsiuntus Pranešimą ir tyrimo medžiagą. Bendrovė buvo informuota apie galimybę pateikti savo paaiškinimus dėl Pranešime padarytų išvadų.

(37) 2019 m. rugpjūčio 20 d. svarstant Pranešimą apie įtariamą pažeidimą tyrime dėl Maxima LT, UAB, veiksmų atitikties MPĮNVDĮ 3 straipsnio reikalavimams buvo paskirtas bylos nagrinėjimo rašytinio proceso tvarka posėdis (2019 m. rugsėjo 23 d.), apie kurį informuota „Maxima LT“, UAB.

(38) 2019 m. rugsėjo 10 d. „Maxima LT“, UAB, pateikė prašymą Konkurencijos taryboje organizuoti bylos nagrinėjimą žodinio proceso tvarka, kad galėtų pateikti savo paaiškinimus dėl tyrimo išvadų žodžiu⁷².

⁶⁸ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. balandžio 19 d. raštas (bylos 1 tomas, 33 lapas).

⁶⁹ Bylos 4 tomas, 55, 58, 64, 66, 70, 76, 78, 85, 88, 96, 127, 129 lapai, 5 tomas, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 63, 68, 70, 71 lapai.

⁷⁰ Bylos 5 tomas, 104-119 lapai, Bylos 3 tomas, 58-73 lapai.

⁷¹ T. y. sutarties nuostatas, reikalaujančias metams arba tiekimo sutarties galiojimo laikotarpiu skirti tam tikro dydžio lėšas prekių pardavimo skatinimui, įpareigojančias tiekėjus vykdyti Sutartyje nurodytas akcijas ir Bendrovės teisė organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, taip pat numatančias baudą ar kompensaciją už įsipareigojimo dėl rinkodaros lėšų skyrimo pažeidimą.

⁷² „Maxima LT“, UAB, įgaliotas atstovas – advokatas Luras Butkevičius nurodė, kad bylos nagrinėjimas žodine tvarka, suteikiant galimybę pažeidimo padarymu įtariamam ūkio subjektui išsakyti poziciją ir atkreipti dėmesį į tyrimo aplinkybes bei su ūkio subjekto atsakomybe susijusias faktines ir teises aplinkybes, yra svarbus ne tik ūkio subjekto teisės į gynybą įgyvendinimui, tačiau ir MPĮNVDĮ aiškinimo bei taikymo praktikos formavimui. Be to, Konkurencijos tarybos nariai,

(39) Paminėtina, kad Konkurencijos taryba tik po Tyrimo išvadų patvirtinimo dienos (Pranešimo patvirtinimo dienos), prieš pat žodinį bylos išklausymo posėdį (2019 m. rugsėjo 23 d.) gavo duomenų⁷³, kad Bendrovė iš [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Sutarčių, pasirašytų su tiekėjais, [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Sutartis nutraukė ar pakeitė taip, kad jų nuostatos nepažeistų MPĮNVDĮ reikalavimų. Taip pat tik po žodinio bylos nagrinėjimo „Maxima LT“, UAB, pateikė papildomus duomenis apie dar [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Sutarčių nutraukimą / pakeitimą.

(40) 2019 m. rugsėjo 23 d. vykusio išklausymo posėdžio metu „Maxima LT“, UAB, atstovas nurodė, kad Bendrovė nepitaria Pranešime Konkurencijos tarybos įgaliotų pareigūnų padarytomis išvadoms. „Maxima LT“, UAB, atstovas nurodė, kad netinkama taikyti „Maxima LT“, UAB, sutarčių nuostatų su tiekėjais atžvilgiu Konkurencijos tarybos ir teismų praktikos, susiformavusios po Lietuvos vyriausiasis administracinis teismo (toliau – LVAT) priimto sprendimo *UAB „Rimi Lietuva“ prieš Konkurencijos tarybą* byloje⁷⁴, susijusios su formalia MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto pažeidimo sudėtimi. Taip pat nurodė, kad netinkama taikyti aptariamai situacijai ir išaiškinimų, pateiktų LVAT sprendime *UAB „Palink“ prieš Konkurencijos tarybą* byloje⁷⁵, nes joje buvo aptariamas pažeidimas, numatytas MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte, o ne MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte, kaip yra dabar nagrinėjama atveju. Vis dėlto Bendrovės atstovas nepagrindė, dėl kokių priežasčių nagrinėjamoje procedūroje negalima remtis minėta LVAT praktika.

(41) „Maxima LT“, UAB, atstovas ginčijo Pranešimo išvadose Bendrovei siūlomas taikyti sankcijas už MPĮNVDĮ nuostatų pažeidimą teigdamas, kad pažeidimo mastas turėtų būti vertinamas ne kaip mažas, bet kaip mažareikšmis ir todėl byla ir šis tyrimas turėtų būti apskritai nutraukti arba, jeigu Konkurencijos taryba manytų, kad reikia skirti piniginę sankciją, tai ji turėtų būti tik simbolinė. Buvo išsakyta „Maxima LT“, UAB, nuomonė, kad sprendžiant atsakomybės už pažeidimą klausimą turi būti atsižvelgiama į tai, kad jokio neigiamo poveikio tiekėjų atžvilgiu nebuvo, ką patvirtino tyrimo ir tiekėjai, nurodę neigiamų padarinių neįautę.

(42) „Maxima LT“, UAB, nesutiko su Pranešimo išvadomis, kad Bendrovių sutarčių nuostatos vertintinos kaip pažeidžiančios MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punktą, nes Bendrovės rinkodaros sutartys buvo detalizuojamos konkrečiuose susitarimuose vėliau.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a:

(43) MPĮNVDĮ siekiama riboti didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių rinkos galios panaudojimą ir užtikrinti tiekėjų ir didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių interesų pusiausvyrą (MPĮNVDĮ 1 straipsnio 1 dalis).

(44) MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalis draudžia mažmeninės prekybos įmonėms atlikti ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančius veiksmus, kuriais mažmeninės prekybos įmonių veiklos rizika perkeliama tiekėjams ar jiems primetami papildomi įsipareigojimai arba kurie varžo tiekėjų galimybes laisvai veikti rinkoje ir kurie išreiškiami kaip bent vienas iš šio straipsnio 1 dalies 1-10 punktuose numatytų reikalavimų tiekėjui.

(45) MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punktu draudžiama mažmeninei prekybos įmonei išreikšti tiekėjui reikalavimą tiesiogiai ar netiesiogiai apmokėti dalį mažmeninės prekybos įmonės

kaip kolegialus organas, prieš priimdami galutinį sprendimą privalo išgirsti ne tik tyrimą atlikusių pareigūnų nuomonę ir vertinimus, bet ir pažeidimo padarymu įtariamo ūkio subjekto poziciją, nes, Bendrovės nuomone, tyrimo išvadose nėra tinkamai atspindėti tyrimo metu „Maxima LT“, UAB, teikti paaiškinimai. Taip pat nurodė, kad iki posėdžio ketina pateikti papildomų įrodymų, kurių visuma neegzistavo tyrimo metu ir dėl kurių būtų pasisakoma bylos nagrinėjimo posėdžio metu.

⁷³ Konkurencijos tarybos 2019 m. rugsėjo 27 d. Išklausymo posėdžio protokolas Nr. 4S-12(2019) - bylos 3 tomas, 96-100 lapai.

⁷⁴ LVAT 2017 m. rugsėjo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1537-858/2017 *UAB „Rimi Lietuva“ prieš Konkurencijos tarybą*.

⁷⁵ LVAT 2013 m. spalio 18 d. nutartis byloje Nr. A⁸⁵⁸-1014/2013, *UAB „Palink“ prieš Konkurencijos tarybą: „Aplinkybė, kad ūkio subjektai faktiškai nesilaikė tokios sutartinės nuostatos ir ji neturėjo įtakos jų ūkinei veiklai, reikšminga vertinant pažeidimo sunkumą, o ne aiškinant nustatyto reguliavimo turinį.“*

arba kartu su šia įmone vykdomo pardavimo skatinimo išlaidų ar kitokiu būdu už jas atlyginti, išskyrus atvejus, kai yra mažmeninės prekybos įmonės ir tiekėjo rašytinis susitarimas dėl apmokamų išlaidų dydžio ir numatomų taikyti pardavimo skatinimo veiksmų.

(46) Taigi, daroma išvada, kad mažmeninės prekybos įmonė pažeidė MPĮNVDĮ 3 straipsnio reikalavimus, kai nustatoma šių aplinkybių visuma:

- (a) veiksmus atlieka didelę rinkos galią turinti mažmeninės prekybos įmonė;
- (b) veiksmai atliekami maisto prekių ir gėrimų tiekėjų, kurių bendrosios pajamos paskutiniaisiais finansiniais metais yra ne didesnės kaip keturiasdešimt milijonų eurų, atžvilgiu;
- (c) atliekami MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nurodyti nesąžiningi veiksmai.

4. Dėl „Maxima LT“, UAB, atitikties didelę rinkos galią turinčios mažmeninės prekybos įmonės kriterijams

(47) Pagal MPĮNVDĮ 2 straipsnio 1 dalį, didelę rinkos galią turinti mažmeninės prekybos įmonė – ūkio subjektas, besiverčiantis mažmenine prekyba nespecializuotose parduotuvėse, kuriose vyrauja maisto prekės, gėrimai ir tabako gaminiai, ir vienas arba kartu su tokia pat prekyba besiverčiančiais su juo susijusiais ūkio subjektais, atitinkantis visus šiuos reikalavimus:

- (a) iš visų Lietuvos Respublikoje jo (jų) valdomų parduotuvių bent 20 parduotuvių yra ne mažesnio kaip 400 m² prekybos ploto;
- (b) bendrosios jo (jų) pajamos paskutiniaisiais finansiniais metais yra ne mažesnės kaip vienas šimtas šešiolika milijonų eurų. Jeigu mažmeninės prekybos įmonė yra užsienio valstybės ūkio subjektas, bendrosios pajamos skaičiuojamos kaip Lietuvos Respublikoje gautų pajamų suma.

(48) Tyrimo metu nustatyta, kad „Maxima LT“, UAB, valdo mažmeninės prekybos tinklą, kurio parduotuvės naudoja prekės ženklus „MAXIMA X“, „MAXIMA XX“, „MAXIMA XXX“ ir kt.⁷⁶ Iš visų „Maxima LT“, UAB, Lietuvoje valdomų parduotuvių, daugiau kaip 20 prekybos plotas viršija 400 m².⁷⁷ Taip pat „Maxima LT“, UAB, bendrosios pajamos paskutiniaisiais finansiniais metais sudarė daugiau kaip vienas šimtas šešiolika milijonų eurų⁷⁸.

(49) Taigi „Maxima LT“, UAB, atitinka MPĮNVDĮ 2 straipsnio 1 dalies reikalavimus⁷⁹, todėl laikytina didelę rinkos galią turinčia mažmeninės prekybos įmone.

5. Dėl tiekėjų, kurių atžvilgiu draudžiama atlikti MPĮNVDĮ 3 straipsnyje nurodytus veiksmus

(50) MPĮNVDĮ 3 straipsnis draudžia atitinkamus veiksmus atlikti maisto prekių ir gėrimų tiekėjų atžvilgiu, o pagal šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalį maisto prekių ir gėrimų tiekėju laikomas asmuo, pagal didmeninio pirkimo – pardavimo sutartį parduodantis mažmeninės prekybos įmonei maisto prekes ir (ar) gėrimus, skirtus parduoti vartotojui. Taip pat pagal MPĮNVDĮ 1 straipsnio 3 dalį MPĮNVDĮ netaikomas didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų, kurių bendrosios pajamos paskutiniaisiais finansiniais metais yra didesnės kaip keturiasdešimt milijonų eurų, santykiams.

(51) Kaip nustatyta tyrimo metu⁸⁰, „Maxima LT“, UAB, sudarė Sutartis su tiekėjais dėl įvairių maisto prekių ir gėrimų pardavimo skatinimo „Maxima LT“, UAB, mažmeninės prekybos parduotuvėse (pavyzdžiui, mėsos gaminių, šaldytos kulinarijos, žuvies, pieno, duonos, konditerijos produktų, gaviųjų gėrimų). Taip pat tyrimo metu nustatyta, kad tiekėjų, su kuriais sudarytos

⁷⁶ Konkurencijos tarybos 2019 m. gegužės 22 d. faktinių aplinkybių užfiksavimo protokolas (bylos 1 tomas, 96-99 lapai).

⁷⁷ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. gegužės 22 d. rašto priedas Nr. 3 (bylos 1 tomas, 114 lapas).

⁷⁸ Bylos 1 tomas, 16 a lapas.

⁷⁹ Nutarimo 47 pastraipos a-b punktai.

⁸⁰ Nutarimo 5 pastraipa.

atitinkamos sutartys, bendrosios pajamos paskutiniais finansiniais metais yra ne didesnės kaip keturiasdešimt milijonų eurų⁸¹.

(52) Maxima LT“, UAB, maisto prekes ir gėrimus tiekia [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Lietuvos tiekėjai⁸². Bendrovė atkreipė dėmesį, kad į šį sąrašą gali patekti ir tiekėjai, kurių 2018 m. bendrosios pajamos viršija MPĮNVDĮ numatytą ribą, tačiau su šiais tiekėjais Bendrovė nėra sudariusi rinkodaros sutarčių⁸³.

(53) Darytina išvada, kad šiuo atveju tyrimo metu nagrinėtos įtvirtintos Sutartyse nuostatos ir veiksmai buvo atlikti maisto prekių ir gėrimų tiekėjų, kaip jie suprantami MPĮNVDĮ prasme, atžvilgiu.

6. Dėl „Maxima LT“, UAB, Sutarčių nuostatų vertinimo

(54) Kaip matyti iš MPĮNVDĮ 3 straipsnio nuostatų, jų pažeidimui konstatuoti nėra būtina nustatyti, kiek faktiškai nagrinėjamos sutarties nuostatos buvo taikomos praktikoje, taip pat nebūtina nustatyti dėl šių veiksmų kilusių neigiamų pasekmių tiekėjams. Atitinkamai, nustatant pažeidimo faktą nėra būtina nustatyti, kokia apimtimi tiekėjai ar didelę galią turinti mažmeninės prekybos įmonė laikėsi sutartyje nurodytų nuostatų.

(55) Dėl šios priežasties vertinimui, ar „Maxima LT“, UAB, padarė MPĮNVDĮ pažeidimą, neturi reikšmės Bendrovės argumentai bei kai kurių tiekėjų patvirtinimai, kad Sutarčių nuostatos, pagal kurias tiekėjui pažeidus reikalavimą skirti rinkodaros lėšų prekių pardavimo skatinimui, jis turi sumokėti baudą ar kompensaciją Bendrovei, ar kuriose numatyta Bendrovės teisė organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, praktikoje nebuvo įgyvendinamos⁸⁴. Taip pat neturi reikšmės ir Bendrovės argumentas, kad pardavimo skatinimo veiksams numatytos rinkodaros lėšos bei jų panaudojimo būdai nustatomi ne vienašališkai Bendrovės, o susitarimo su tiekėju pagrindu⁸⁵. Be to, vertinant, ar veiksmai atitinka pažeidimo sudėtį, neturi reikšmės, dėl kokių priežasčių Bendrovė atliko veiksmus.

(56) Pozicijos, kad MPĮNVDĮ pažeidimo sudėtis yra formali, Konkurencijos taryba laikėsi ir anksčiau⁸⁶, tokią Konkurencijos tarybos poziciją patvirtino ir LVAT.⁸⁷

6.1 Dėl Sutarčių nuostatų vertinimo MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto atžvilgiu

(57) Kaip jau minėta, pagal MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punktą draudžiama didelę rinkos galią turinčiai mažmeninės prekybos įmonei nustatyti reikalavimą tiekėjui tiesiogiai ar netiesiogiai apmokėti dalį mažmeninės prekybos įmonės arba kartu su šia įmone vykdomo pardavimo skatinimo išlaidų ar kitokiu būdu už jas atlyginti, išskyrus atvejus, kai yra mažmeninės prekybos įmonės ir

⁸¹ Bylos 1 tomas, 17-19, 45-64, 66-73 lapai, 4 tomas, 1 lapas.

⁸² „Maxima LT“, UAB, 2019 m. balandžio 19 d. rašto priedas Nr. 2 (bylos 2 tomas, 185-191 lapai).

⁸³ „Maxima LT“, UAB, 2019 m. balandžio 19 d. raštas (bylos 1 tomas, 34 lapas).

⁸⁴ Nutarimo 23, 24, 31, 32 pastraipos.

⁸⁵ Nutarimo 13 pastraipa.

⁸⁶ Konkurencijos tarybos 2012 m. birželio 6 d. nutarimas Nr. 1S-74 „Dėl UAB „Palink“ veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 3 straipsnio reikalavimams“; Konkurencijos tarybos 2014 m. sausio 22 d. nutarimas Nr. 1S-8/2014 „Dėl Maxima LT, UAB veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo reikalavimams“; Konkurencijos tarybos 2014 m. sausio 24 d. nutarimas Nr. 1S-11/2014 „Dėl UAB „RIVONA“ ir UAB „NORFOS MAŽMENA“ veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 3 straipsnio reikalavimams“.

⁸⁷ LVAT 2013 m. spalio 18 d. nutartis byloje Nr. A⁸⁵⁸-1014/2013, UAB „Palink“ prieš Konkurencijos tarybą: „Aplinkybė, kad ūkio subjektai faktiškai nesilaikė tokios sutartinės nuostatos ir ji neturėjo įtakos jų ūkinei veiklai, reikšminga vertinant pažeidimo sunkumą, o ne aiškinant nustatyto reguliavimo turinį.“ Pažymėtina, kad nors šioje byloje buvo vertinama, ar atliktas pažeidimas atitinka MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 5 punkto reikalavimus, tačiau LVAT išaiškinimas aktualus ir MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto kontekste, nes draudimų pobūdis šiose dvejose nuostatose yra panašus dėl to, kad draudžiami konkretūs veiksmai, nereikalaujant vertinti dėl tų veiksmų kylančių padarinių.

tiekėjo rašytinis susitarimas dėl apmokamų išlaidų dydžio ir numatomų taikyti pardavimo skatinimo veiksnių.

(58) Kaip matyti iš nuostatos, draudžiama nustatyti reikalavimą tiekėjui tiesiogiai ar netiesiogiai apmokėti ar kitaip atlyginti dalį mažmeninės prekybos įmonės arba kartu su šia įmone vykdomo pardavimo skatinimo išlaidų.

(59) Tuo tarpu išlyga draudimui dėl pardavimo skatinimo išlaidų apmokėjimo taikoma tik esant visoms šioms sąlygoms:

- (a) yra rašytinis tiekėjo ir mažmeninės prekybos įmonės susitarimas;
- (b) susitariama dėl apmokamų išlaidų dydžio;
- (c) susitariama dėl numatomų taikyti pardavimo skatinimo veiksnių.

(60) MPĮNVDĮ 3 straipsnio 3 dalis numato, kad atliekant tyrimą dėl šio įstatymo pažeidimo, pareiga įrodyti, kad MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte nurodytas susitarimas yra sudarytas ir atitinka nustatytus reikalavimus, tenka tokį susitarimą sudariusiai mažmeninės prekybos įmonei.

(61) Tyrimo metu nagrinėtos „Maxima LT“, UAB, Sutarčių nuostatos dėl, pirma, Sutartyje iš anksto metams arba tiekimo sutarties galiojimo laikotarpiu numatytų tam tikro dydžio rinkodaros lėšų prekių pardavimo skatinimui⁸⁸; antra, Sutartyje įtvirtintos Bendrovės teisės organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, jei tiekėjas be pateisinamų priežasčių nevykdo prekių pardavimo skatinimo prekybos vietose arba jį vykdo netinkamai⁸⁹; bei, trečia, Sutarties nuostatų, kuriomis numatytas tiekėjo įsipareigojimas mokėti Bendrovei baudą ar kompensaciją, pažeidus reikalavimą dėl rinkodaros lėšų⁹⁰.

(62) Toliau pateikiamas atitinkamų Sutarčių nuostatų vertinimas MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimų atžvilgiu.

6.2 Dėl Sutarčių nuostatų, susijusių su rinkodaros lėšomis

(63) Kaip nurodyta Nutarimo 7 pastraipoje, „Maxima LT“, UAB, Sutartyse su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais numatytas reikalavimas tiekėjams metams arba tiekimo sutarties galiojimo laikotarpiu skirti tam tikro dydžio lėšas prekių pardavimo skatinimui⁹¹. Šis reikalavimas įtvirtintas Sutarčių 3 dalies („Pardavėjo įsipareigojimai“) 1 punkte, išskyrus 2018 m. sutartį, kurioje minėtas reikalavimas įtvirtintas 2 dalyje („Objektas“), 3 dalies („Biudžetas Kainos akcijoms ir Rinkodaros biudžetas“) 3.1 punkte ir 4 dalyje.

(64) Įvertinus minėtas Sutarčių nuostatas, teigti, kad jos atitinka MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte nurodytas išlygos sąlygas⁹², nėra pagrindo. Ši išvada darytina atsižvelgus į toliau nurodomas aplinkybes.

(65) Pažymėtina, kad Konkurencijos taryba viename iš savo nutarimų yra pripažinusi pažeidimą, kuomet uždarnosios akcinės bendrovės „RIMI LIETUVA“ (toliau – UAB „Rimi Lietuva“) didmeninio pirkimo-pardavimo sutartyse su tiekėjais buvo numatytos nuostatos dėl tiekėjų iš anksto metams skiriamo pardavimo skatinimo biudžeto, jo preliminarus ir negalutinio paskirstymo skatinimo veiksniams bei įpareigojimo skirtą biudžetą bet kuriuo atveju sumokėti ne vėliau kaip iki metų pabaigos⁹³. Konkurencijos tarybos poziciją patvirtino ir LVAT, kuris nurodė, kad išimtis iš

⁸⁸ Nutarimo 7-10 pastraipos.

⁸⁹ Nutarimo 20-22 pastraipos.

⁹⁰ Nutarimo 25-30 pastraipos.

⁹¹ Atkreiptinas dėmesys, kad nors šalys pasirašiusios sutartį, t. y. iš esmės sudariusios susitarimą, vis dėlto iš šio susitarimo turinio matyti (Nutarimo 7-9 pastraipos), kad iš tiekėjo reikalaujama skirti tam tikro dydžio biudžetą pardavimų skatinimui. Ši išvada darytina atsižvelgiant į tai, kad, kaip nurodoma nuostatoje, tiekėjas įsipareigoja skirti lėšas, o pažeidus šį įsipareigojimą, numatoma atsakomybė (Nutarimo 27-30 pastraipos). Taigi, iš nuostatų turinio ir kitų mažmeninės prekybos įmonės veiksnių akivaizdu, kad tokiu būdu išreiškiamas mažmeninės prekybos įmonės reikalavimas tiekėjui skirti lėšas pardavimų skatinimui, nes siekdamas išvengti atsakomybės, tiekėjas stengsis jas išnaudoti.

⁹² Nutarimo 59 pastraipa.

⁹³ Konkurencijos tarybos 2015 m. rugsėjo 18 d. nutarimas Nr. 1S-97/2015 „Dėl UAB „Rimi Lietuva“ veiksnių atitikties Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksnių draudimo įstatymo 3 straipsnio reikalavimams“.

MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtinto bendro draudimo, pagal kurią mažmeninės prekybos įmonei leidžiama raštu susitarti su tiekėju dėl apmokamų išlaidų dydžio ir numatomų taikyti pardavimo skatinimo veikslių, turėtų būti aiškinamos griežtai⁹⁴.

(66) Kaip nurodė LVAT, MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte yra įtvirtintas ne abstraktaus susitarimo reikalavimas, tačiau reikalavimas susitarti dėl konkrečių aspektų – apmokamų išlaidų dydžio ir numatomų taikyti pardavimo skatinimo veikslių.⁹⁵ LVAT vertinimu, rašytiniame susitarime turi būti aiškiai numatyti abu elementai (tą indikuoja MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto normoje vartojamas jungtukas „ir“) – numatomi taikyti pardavimo skatinimo veiksmai ir apmokamų išlaidų dydis.⁹⁶

(67) Taigi ir šiuo atveju, atsižvelgiant į minėtą LVAT išaiškinimą ir sprendžiant, ar minėtos nuostatos pažeidžia MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimus, būtina įvertinti, ar jos atitinka išlygos sąlygas⁹⁷, t. y. ar sutarčių nuostatose yra aptartas apmokamų išlaidų dydis ir numatomi taikyti pardavimo skatinimo veiksmai.

(68) Taip pat LVAT nurodė, kad MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte nėra numatyta galimybė sudaryti preliminarų susitarimą dėl kurio nors iš elementų (pardavimo skatinimo biudžeto sumos ar konkrečių pardavimo skatinimo veikslių) ir vėliau jį konkretizuoti⁹⁸. Pagal MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punktą išimtimi iš bendro draudimo galima pasinaudoti tik tuo atveju, kai yra rašytinis susitarimas dėl abiejų elementų – apmokamų išlaidų dydžio ir numatomų taikyti pardavimo skatinimo veikslių⁹⁹.

(69) Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš Sutarčių¹⁰⁰, jose atskiri prekių pardavimo skatinimo (rinkodaros) veiksmai bei išlaidos už juos nėra detalizuojami. Vis dėlto, kaip minėta, siekiant tenkinti MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte numatytą išlygą, taip turėtų būti. Todėl šiuo atveju aplinkybė, kad, kaip nurodo Bendrovė, dėl konkrečių rinkodaros skatinimo veikslių su tiekėjais sudaro konkrečius reklamos paslaugų susitarimus¹⁰¹, nėra svarbi, nes būtent Sutartyse nedetalizavus veikslių ir išlaidų už juos, tiekėjai įsipareigoja skirti tam tikro dydžio lėšas pardavimo skatinimo veiksliams, kurių pobūdis ar apimtis nėra numatoma ir konkrečiai sutarta.

(70) Taip pat yra pagrindo konstatuoti, kad išimties sąlygų netenkina ir tų Sutarčių nuostatos, kuriose, kaip minėta nutarimo 10 pastraipoje, be maisto prekių ir gėrimų tiekėjų įsipareigojimo skirti lėšas prekių pardavimo skatinimui, numatytas ir tiekėjo papildomas įsipareigojimas vykdyti rinkodaros sutartyje nurodytas akcijas, numatant akcijų skaičių ir nuolaidos dydį. Ši išvada darytina dėl toliau nurodomų aplinkybių.

(71) Iš minėtų Sutarčių nuostatų¹⁰², kuriose nurodoma, kad tiekėjas papildomai įsipareigoja vykdyti akcijas, galima suprasti, kad tiekėjas be kitų pardavimo skatinimo veikslių, kuriuos jis atliks, panaudodamas rinkodaros lėšas, taip pat privalės papildomai vykdyti ir Sutartyje įvardintas akcijas, skirti tam lėšas. Tokiu būdu Sutartyje aptariamas išlaidų dydis, t. y. nurodoma, kiek tiekėjas skirs lėšų pardavimų skatinimui, tačiau nėra išsamiai aptariami visi pardavimų skatinimo veiksmai. Kitaip tariant, nurodoma tik dalis pardavimo skatinimo veikslių (papildomai įpareigojamos vykdyti akcijos). Tai patvirtino keli iš apklaustų tiekėjų¹⁰³. Būtent dėl šių priežasčių yra pagrindo teigti, kad toks susitarimas neatitinka MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte nurodytų išlygos sąlygų¹⁰⁴.

⁹⁴ LVAT 2017 m. rugsėjo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1537-858/2017 UAB „Rimi Lietuva“ prieš Konkurencijos tarybą, 110 pastraipa.

⁹⁵ Ten pat.

⁹⁶ Ten pat, 99 pastraipa.

⁹⁷ Nutarimo 59 pastraipa.

⁹⁸ LVAT 2017 m. rugsėjo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1537-858/2017 UAB „Rimi Lietuva“ prieš Konkurencijos tarybą, 101 pastraipa.

⁹⁹ Ten pat.

¹⁰⁰ Nutarimo 8 ir 9 pastraipos.

¹⁰¹ Nutarimo 13 pastraipa.

¹⁰² Nutarimo 10 pastraipa.

¹⁰³ Nutarimo 19 pastraipa.

¹⁰⁴ Nutarimo 59 pastraipa.

(72) Taigi apibendrinant aukščiau išdėstytas aplinkybes, taip pat atsižvelgiant į tai, kad duomenų, jog Bendrovė su tiekėjais Sutartyse susitarė dėl pardavimo skatinimo veiksnių ir išlaidų už juos, nepateikė, yra pagrindo teigti, kad nagrinėjamos Sutarčių nuostatos, susijusios su rinkodaros lėšomis, neatitinka MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto išlygos sąlygų dėl apmokamų išlaidų dydžio ir numatomų pardavimo skatinimo veiksnių susitarimo tarp tiekėjo ir mažmeninės prekybos įmonės.

6.3 Dėl Sutarčių nuostatų, susijusių su atsakomybe

(73) Kaip nurodyta nutarimo 25 pastraipoje, „Maxima LT“, UAB, Sutartyse su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais numatyta, kad pažeidus įsipareigojimą dėl rinkodaros lėšų, tiekėjai turės sumokėti baudą, kurios dydį sudaro rinkodaros išlaidų sumos ir faktiškai tiekėjo skirtos rinkodaros lėšų sumos skirtumas, arba sumokėti kompensaciją, lygią biudžeto kainos akcijoms ir „Maxima LT“, UAB, suteiktų nuolaidų kainos akcijoms skirtumui ar rinkodaros biudžeto ir rinkodaros veiksniams faktiškai skirtų (išleistų) pardavimų skatinimo išlaidų sumos skirtumui.

(74) Iš nuostatų turinio galima suprasti, kad šios Sutarčių nuostatos įpareigoja tiekėją bet kuriuo atveju sumokėti rinkodaros lėšas siekiant tiekėjui išvengti atsakomybės, t. y. mokėti baudą ar kompensaciją Bendrovei.

(75) LVAT vertinimu, sutarties sudarymo mechanizmas, kai tiekėjas įsipareigoja skirti konkrečią pardavimo skatinimo biudžeto sumą ir ją bet kuriuo atveju sumokėti iki metų pabaigos, tačiau mažmeninės prekybos įmonė neįsipareigoja taikyti konkrečių pardavimo skatinimo veiksnių, neatitinka MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintų reikalavimų¹⁰⁵, nes tokiu būdu mažmeninės prekybos įmonės veiklos rizika perkeliama tiekėjams, varžomos tiekėjų galimybės laisvai veikti rinkoje¹⁰⁶.

(76) Nagrinėjamu atveju Sutartyse iš anksto nustatytas tam tikro dydžio rinkodaros lėšas pardavimo skatinimui ir numatytas įsipareigojimas tas lėšas, bet kuriuo atveju sumokėti, tačiau nenurodžius numatomų taikyti pardavimo skatinimo veiksnių, tiekėjai, siekdami išvengti atsakomybės, t. y. mokėti baudą ar kompensaciją mažmeninės prekybos įmonei, ir išnaudoti biudžetą, skatinami dalyvauti pardavimo skatinimo veiksniuose. Tokiu būdu tiekėjo dalyvavimas pardavimo skatinimo veiksniuose nebūtinai gali atitikti jo paties interesus, nes, jei nebūtų numatyta atsakomybė, tiekėjas kitaip galėtų planuoti prekių pardavimo skatinimo veiksmus ir biudžeto panaudojimo galimybes. Taigi vien apmokamų išlaidų dydžio nustatymas bei įsipareigojimas jas bet kuriuo atveju sumokėti, nenumatant pardavimo skatinimo veiksnių, neatitinka MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimų.

6.4 Dėl Sutarčių nuostatų, susijusių su rinkodaros lėšų skyrimo tvarka

(77) Kaip minėta nutarimo 20 ir 21 pastraipose, „Maxima LT“, UAB, Sutartyse su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais, išskyrus 2018 m. sutartį, numatyta Bendrovės teisė organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, jeigu tiekėjas be pateisinamų priežasčių nevykdo prekių pardavimo skatinimo prekybos vietose arba jį vykdo netinkamai.

(78) Kaip nurodė LVAT, sutarties nuostatos, pagal kurias mažmeninės prekybos įmonei paliekama teisė pasirinkti tai, dėl ko pagal MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punktą, siekiant pasinaudoti išimtimi, privalo būti susitarta (apmokamų išlaidų dydis ir numatomi taikyti pardavimo skatinimo veiksmai), neatitinka MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintos išimties sąlygų,

¹⁰⁵ LVAT 2017 m. rugsėjo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1537-858/2017 UAB „Rimi Lietuva“ prieš Konkurencijos tarybą, 101 pastraipa.

¹⁰⁶ Ten pat, 100 pastraipa.

kadangi iš esmės panaikina MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintą didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių rinkos galios panaudojimo ribojimą¹⁰⁷.

(79) Taigi ir šiuo atveju sprendžiant, ar minėtos nuostatos pažeidžia MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimus, būtina įvertinti, ar jos atitinka išlygos sąlygas¹⁰⁸, t. y. ar sutarčių nuostatose yra aptartas apmokamų išlaidų dydis ir numatomi taikyti pardavimo skatinimo veiksmai.

(80) Atkreiptinas dėmesys, kad minėta Sutarties nuostata suteikia teisę „Maxima LT“, UAB, priimti sprendimą savo nuožiūra, t. y. vienašališkai, ir su tiekėju nesitarti tiek dėl apmokamo išlaidų dydžio, tiek dėl pardavimo skatinimo veikslių. Tokiu atveju, kai nėra numatytas konkretus išlaidų dydis ir konkretūs pardavimo skatinimo veiksmai (teisė nustatyti išlaidų dydį ir parinkti konkrečius pardavimo skatinimo veiksmus paliekama mažmeninės prekybos įmonei), toks susitarimas neatitinka MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintos išimties.

(81) Be to, kaip minėta nutarimo 22 pastraipoje, 2018 m. sutarties 5 dalies („Bendrosios Pardavimų skatinimo lėšų skyrimo nuostatos“) 5.1 punkte nurodoma, kad jei atitinkamų pardavimo skatinimo veikslių neinicijuoja Bendrovė, tai neatleidžia tiekėjo nuo pareigos tokius veiksmus vykdyti tiekėjo iniciatyva, o taip pat nuo Sutartyje numatytos atsakomybės.

(82) Kaip galima suprasti iš šios nuostatos, tiekėjas įpareigojamas (numatant atsakomybę) savo iniciatyva atlikti pardavimo skatinimo veiksmus, dėl kurių nėra susitariama ir kurie nėra aiškiai apibrėžiami Sutartyje. Todėl nesant konkretaus susitarimo dėl išlaidų apmokėjimo ir numatomų pardavimo skatinimo veikslių, minėta Sutarties nuostata taip pat neatitinka MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto išlygos sąlygų.

7. Dėl „Maxima LT“, UAB, teisėtų lūkesčių

(83) 2017 m. spalio 30 d. Konkurencijos taryba visoms mažmeninės prekybos įmonėms, kurioms taikomi MPĮNVDĮ reikalavimai, įskaitant ir „Maxima LT“, UAB, išsiuntė raštą¹⁰⁹, kuriame atkreipė dėmesį į naujausią Konkurencijos tarybos ir LVAT praktiką, susijusią su MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto taikymu (pateiktas pardavimo skatinimo išlaidų susitarimui taikytinų išlygų aiškinimas). Konkurencijos taryba mažmeninės prekybos įmonėms, turinčioms didelę rinkos galią, pasiūlė, atsižvelgiant į rašto turinį, įvertinti su tiekėjais sudarytų didmeninio pirkimo – pardavimo sutarčių nuostatas ir užtikrinti, kad jos, be kita ko, atitiktų taip pat ir MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimus.

(84) Be to, rašte didelę rinkos galią turinčioms mažmeninės prekybos įmonėms nurodyta, kad jos pačios turi įvertinti, ar jų su tiekėjais sudaromų sutarčių nuostatos atitinka išimties, numatytos MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte, sąlygas. Dėl šių priežasčių yra pagrindo teigti, kad „Maxima LT“, UAB, gavusi raštą, turėjo žinoti, kad Konkurencijos taryba, taikydama MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punktą, remsis rašte nurodytais LVAT išaiškinimais.

(85) Atsižvelgiant į tai yra pagrindo teigti, kad „Maxima LT“, UAB, nagrinėjamu atveju neatsirado teisėtų lūkesčių dėl nuostatų atitikties MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimams, nes nuo 2017 m. Bendrovė žinojo apie MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte numatytų išlygų vertinimo praktiką, ir savo Sutarčių nuostatų nekeitė iki tol, kol prasidėjo tyrimas. Apie tai, kad „Maxima LT“, UAB, žinoma nuo 2017 m. suformuota MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte numatytų išlygų vertinimo praktika, patvirtino ir „Maxima LT“, UAB, atstovas, pasisakęs Konkurencijos tarybos bylos išklausymo posėdyje¹¹⁰.

8. Dėl „Maxima LT“, UAB, taikytinos atsakomybės

¹⁰⁷LVAT 2017 m. rugsėjo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1537-858/2017 UAB „Rimi Lietuva“ prieš Konkurencijos tarybą, 107 pastraipa.

¹⁰⁸ Nutarimo 59 pastraipa.

¹⁰⁹ Bylos 1 tomas, 1-5 lapai.

¹¹⁰ Bylos 3 tomas, 96-100 lapai.

(86) MPĮNVDĮ 12 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad už šio įstatymo 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus draudžiamus nesąžiningus veiksmus mažmeninės prekybos įmonėms skiriama bauda iki vieno šimto dvidešimties tūkstančių eurų. Kartu su bauda gali būti skiriamas įpareigojimas nutraukti šiame įstatyme nustatytus draudžiamus nesąžiningus veiksmus ar įpareigojimas atlikti veiksmus, atkuriančius ankstesnę padėtį ar pašalinančius pažeidimo pasekmes, įskaitant sutarties pakeitimą.

(87) MPĮNVDĮ 12 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad Konkurencijos tarybos skiriamos baudos dydis priklauso nuo pažeidimo pobūdžio, pažeidimo trukmės ir masto, atsakomybę lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių.

(88) Skiriant baudą, atsižvelgiama į pažeidimo pobūdį – „Maxima LT“, UAB, atliko draudžiamus veiksmus, kurie nurodyti MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte. Jos veiksmai pasireiškė tuo, kad savo Sutartyse „Maxima LT“, UAB, įtvirtino reikalavimus tiekėjams iš anksto metams arba tiekimo sutarties galiojimo laikotarpiu skirti tam tikro dydžio rinkodaros lėšas prekių pardavimo skatinimui, o pažeidus reikalavimą dėl rinkodaros lėšų mokėti „Maxima LT“, UAB, baudą ar kompensaciją, taip pat kuriose įtvirtinta Bendrovės teisė organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, jei tiekėjas be pateisinamų priežasčių nevykdo prekių pardavimo skatinimo prekybos vietose arba jį vykdo netinkamai.

(89) Tačiau šiose Sutartyse nebuvo detalizuojami konkretūs veiksmai, už kuriuos tiekėjai privalo mokėti minėtą mokesį. Tiekėjai buvo įpareigoti skirti tam tikro dydžio rinkodaros lėšas pardavimo skatinimo veiksams, kurių pobūdis ar apimtis nebuvo numatoma ir konkrečiai sutarta. Tokie Bendrovės veiksmai pažeidė MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto draudimą (Sutarčių nuostatos neatitiko išimties sąlygų). Kitaip tariant, Sutartyse įtvirtintas reikalavimas tiekėjui apmokėti dalį mažmeninės prekybos įmonės arba kartu su ja vykdomo pardavimo skatinimo išlaidų ar kitaip už jas atlyginti.

(90) Tokiomis Sutarčių nuostatomis „Maxima LT“, UAB, neužtikrino sąlygų tiekėjams sudaryti jų valią ir interesus atitinkantį susitarimą dėl pardavimo skatinimo veiksnių bei biudžeto, atsižvelgiant į tiekėjo pardavimų skatinimo strategijos ir rinkodaros pasikeitimus bei MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto išlygos reikalavimus. Be to, tai, kad nepriklausomai nuo pardavimo skatinimo veiksnių įvykdymo, tiekėjai privalėjo sumokėti visas iš anksto numatytas pardavimų skatinimui numatytas sumas, „Maxima LT“, UAB, tiekėjams sukėlė papildomą finansinę naštą ir nepagrįstas išlaidas.

(91) Be to, „Maxima LT“, UAB, teisė organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, jei tiekėjas be pateisinamų priežasčių nevykdo prekių pardavimo skatinimo prekybos vietose arba jį vykdo netinkamai, didina tiekėjų veiklos neapibrėžtumą, nes tiekėjų prekių pardavimo skatinimo veiksmai gali būti vykdomi ne jiems, tačiau mažmeninės prekybos įmonei, naudingu būdu.

(92) Nustatant Bendrovėms skirtinos baudos dydį taip pat būtina atsižvelgti į pažeidimo trukmę ir mastą.

(93) Pažeidimo trukmės vertinimui svarbios kelios aplinkybės.

(94) Pirma, kaip matyti iš tyrimo medžiagos¹¹¹, Sutartys tarp „Maxima LT“, UAB, ir tiekėjų su nuostatomis, kurios pažeidžia MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintus reikalavimus, buvo sudarytos įvairiais laikotarpiais nuo 2009 m.¹¹² iki 2018 m. Iki tyrimo išvadų patvirtinimo dienos (iki Pranešimo patvirtinimo) Bendrovė nepateikė pagrįstų duomenų, kad visos nagrinėtos Sutartys 2019 m. buvo pakeistos, nutrauktos, išskyrus atvejį, kai sutarties galiojimas nutrūko 2018 m. gegužės 1 d. Taip pat iki tyrimo išvadų patvirtinimo dienos Konkurencijos taryba nustatė vieną atvejį, kuomet dėl tiekėjo pajamų, viršijančių keturiasdešimt milijonų eurų, pažeidimo pabaiga šio tiekėjo atžvilgiu sietina su 2017 m. gruodžio 31 d.¹¹³. Vis dėlto šie atvejai neturi įtakos bendrai MPĮNVDĮ pažeidimo trukmei, kadangi pažeidimo laikotarpiu buvo galiojančių Sutarčių, kuriose buvo nuostatos, pažeidžiančios MPĮNVDĮ reikalavimus.

¹¹¹ Nutarimo 5 pastraipa.

¹¹² Vertinimui būtų reikšmingas tik laikotarpis nuo 2010 m. balandžio 1 d., kuomet įsigaliojo MPĮNVDĮ nuostatos.

¹¹³ Nutarimo 12 pastraipa.

(95) Antra, pažeidimo pradžios nustatymui šiuo atveju įtakos turi ir tai, kad, kaip nurodyta šio nutarimo 83 pastraipoje, Konkurencijos taryba 2017 m. spalio 30 d. Bendrovei išsiuntė raštą, kuriame išdėstė tuo metu naujausią LVAT praktiką, susijusią su MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto taikymu, ir pasiūlė įvertinti su tiekėjais sudarytų didmeninio–pirkimo pardavimo sutarčių nuostatas ir užtikrinti, kad jos, be kitų punktų, atitiktų taip pat ir MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimus.

(96) Taigi apibendrinus minėtas aplinkybes, siekiant užtikrinti „Maxima LT“, UAB, teisėtų lūkesčių apsaugą, šiuo atveju pažeidimo pradžia laikytina 2017 m. spalio 30 d., kai Bendrovė, įvertinusi Konkurencijos tarybos 2017 m. spalio 30 d. rašte pateiktus LVAT paaiškinimus, turėjo žinoti apie naujausią Konkurencijos tarybos bei LVAT praktiką ir, neabejotinai, suprasti, kad Bendrovės Sutarčių nuostatos galėjo pažeisti MPĮNVDĮ reikalavimus. Tuo tarpu pažeidimo pabaiga siejama su tyrimo išvadų patvirtinimo diena – 2019 m. rugpjūčio 20 d.¹¹⁴, kadangi, kaip minėta, duomenų apie tai, kad visos nagrinėtos Sutartys kaip nors buvo pakeistos ar nutrauktos iki 2019 m. rugpjūčio 20 d., Bendrovė nebuvo pateikusi.

(97) Konkurencijos taryba tik po tyrimo išvadų patvirtinimo dienos, prieš pat žodinį bylos išklausymo posėdį (2019 m. rugsėjo 23 d.) gavo duomenų¹¹⁵, kad Bendrovė iš [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Sutarčių, pasirašytų su tiekėjais, [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Sutartis nutraukė ar pakeitė taip, kad jų nuostatos nepažeistų MPĮNVDĮ reikalavimų. Taip pat tik po žodinio bylos nagrinėjimo „Maxima LT“, UAB, pateikė papildomus duomenis apie dar [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Sutarčių nutraukimą / pakeitimą. Vis dėlto, naujos aplinkybės dėl [KOMERCINĖ PASLAPTIS] sutarčių nutraukimo nekeičia pažeidimo trukmės vertinimo.

(98) Įvertinus pažeidimo pradžios ir pabaigos laikotarpius, turint mintyje, kad visą pažeidimo laikotarpį buvo galiojančių Sutarčių su nuostatomis, pažeidžiančiomis MPĮNVDĮ reikalavimus, laikytina, kad pažeidimas truko bent 1 metus 9 mėnesius, o tai – vidutinis laikotarpis. Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėtos Sutarčių nuostatos buvo panašaus turinio ir atspindėjo tą patį Bendrovės siekį, visos jos kvalifikuotinos kaip vienas MPĮNVDĮ pažeidimas.

(99) Vertinant pažeidimo mastą atsižvelgiama į tai, kad, kaip nustatyta¹¹⁶, „Maxima LT“, UAB, maisto prekes ir gėrimus tiekia [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Lietuvos tiekėjai. Vis dėlto, Sutartys su nuostatomis, kurios pažeidžia MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimus, sudarytos su [KOMERCINĖ PASLAPTIS] maisto prekių ir gėrimų tiekėjais¹¹⁷, kurių tiekiamų maisto prekių ir gėrimų asortimentą sudarė [KOMERCINĖ PASLAPTIS] prekės¹¹⁸. Todėl darytina išvada, kad pažeidimo mastas yra mažas.

(100) Kaip minėta nutarimo 97 pastraipoje, Konkurencijos taryba tik po tyrimo išvadų patvirtinimo dienos ir po žodinio bylos nagrinėjimo gavo papildomų duomenų, kad Bendrovė iš [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Sutarčių, pasirašytų su tiekėjais, [KOMERCINĖ PASLAPTIS] Sutarčių nutraukė ar pakeitė taip, kad jų nuostatos nepažeistų MPĮNVDĮ reikalavimų. Vis dėlto, naujos aplinkybės dėl [KOMERCINĖ PASLAPTIS] sutarčių nutraukimo nekeičia pažeidimo masto vertinimo.

(101) Konkurencijos taryba nenustatė „Maxima LT“, UAB, atsakomybę sunkinančių ir lengvinančių aplinkybių.

(102) Įvertinus aukščiau paminėtas reikšmingas aplinkybes, vadovaujantis MPĮNVDĮ 12 straipsnio 1 dalimi skirtinas įpareigojimas „Maxima LT“, UAB, nutraukti šiame įstatyme nustatytus draudžiamus nesąžiningus veiksmus, jei šie veiksmai dar yra atliekami. Taip pat už MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nurodytus draudžiamus nesąžiningus veiksmus mažmeninės

¹¹⁴ Nutarimo 33 pastraipa.

¹¹⁵ Nutarimo 39 pastraipa.

¹¹⁶ Nutarimo 52 pastraipa.

¹¹⁷ Kaip minėta nutarimo 12 pastraipoje, anot Bendrovės, vieno iš tiekėjo bendrosios pajamos 2018 m. viršija 40 mln. eurų ir jo atžvilgu MPĮNVDĮ apsauga nėra taikoma, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad tyrimo metu nustatyta, jog laikotarpiu nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2017 m. gruodžio 31 d. tiekėjo bendrosios pajamos neviršijo 40 mln. eurų.

¹¹⁸ Nutarimo 6 pastraipa.

prekybos įmonei „Maxima LT“, UAB, skirtina 51 600 (penkiasdešimt vieno tūkstančio šešių šimtų) eurų pinigine bauda.

Vadovaudamasi Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 8 punktu, 10 straipsnio 6 dalies 1 punktu, 12 straipsnio 1 ir 5 dalimis,

Konkurencijos taryba nutaria:

1. Pripažinti, kad „Maxima LT“, UAB, veiksmai, kai Bendrovė Sutarčių su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais nuostatose numatė tam tikro dydžio rinkodaros lėšas prekių pardavimo skatinimui, tačiau konkrečiai nenurodė ar nedetalizavo pardavimo skatinimų veiksmų, taip pat už nuostatų pažeidimus numatė tiekėjams atsakomybę bei nustatė Bendrovės teisę organizuoti prekių pardavimo skatinimą bei daryti rinkodaros išlaidas tiekėjo sąskaita, jeigu tiekėjas be pateisinamų priežasčių nevykdo prekių pardavimo skatinimo prekybos vietose arba jį vykdo netinkamai, pažeidė Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimus.

2. Įpareigoti „Maxima LT“, UAB, nutraukti šio nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytus draudžiamus nesąžiningus veiksmus, jei šie veiksmai dar yra atliekami.

3. Už šio nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytus pažeidimus „Maxima LT“, UAB, skirti 51 600 (penkiasdešimt vieno tūkstančio šešių šimtų) eurų pinigine baudą.

4. Įpareigoti „Maxima LT“, UAB, per 5 darbo dienas nuo šio nutarimo rezoliucinės dalies 2 ir 3 punktuose nurodytų įpareigojimo įvykdymo bei baudos sumokėjimo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus.

Nutarimas per 30 dienų nuo jo priėmimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Vadovaujantis Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 12 straipsnio 9 dalimi, paskirta pinigine bauda ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo dienos, kurią šio įstatymo pažeidėjas gavo nutarimą dėl baudos skyrimo, turi būti sumokėta į valstybės biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą¹¹⁹ (įmokos kodas 6920, lėšų gavėjas – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, juridinio asmens kodas – 188659752). Apskundus tokį nutarimą, bauda turi būti sumokėta ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo teismo sprendimo, kuriuo atmetas skundas, įsiteisėjimo dienos.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas

¹¹⁹ Nr. LT78 7290 0000 0013 0151 (AB „Citadele“ bankas); Nr. LT74 4010 0510 0132 4763 (Luminor Bank AB); Nr. LT05 7044 0600 0788 7175 (AB SEB bankas); Nr. LT32 7180 0000 0014 1038 (AB Šiaulių bankas); Nr. LT74 7400 0000 0872 3870 (Danske Bank A/S Lietuvos filialas); Nr. LT12 2140 0300 0268 0220 (Luminor Bank AB); Nr. LT24 7300 0101 1239 4300 (AB „Swedbank“); LT42 7230 0000 0012 0025 (UAB Medicinos bankas).